

Ὁρθόδοξος Ἐνημέρωσις

«Ἐντολή γάρ Κυρίου μὴ σιωπᾶν ἐν καιρῷ κινδυνεύουσις Πίστεως. Λάλει γάρ, φησί, καὶ μὴ σιώπα... Διὰ τοῦτο καὶ γὼ ὁ τάλας, δεδοικὼς τὸ Κριτήριον, λαλῶ».

(Ὁσ. Θεοδώρου Στουδίτου, ΡΓ 99, 1321)

Ἐν ὄψει τῆς λεγομένης Μεγάλης Πανορθοδόξου Συνόδου τοῦ 2016

«Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας»

Μία Σύνοδος μὲ ἔλλειμμα συνοδικότητος
καὶ ὀρθοδόξου αὐτοσυνειδησίας

Συνέντευξη

τοῦ Καθηγητοῦ κ. Δημητρίου Τσελεγγίδη
στὸν κ. Λυκοῦργο Μαρκουδῆ
Διευθυντὴ Προγράμματος τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ
τῆς Πειραιϊκῆς Ἐκκλησίας

Ἀπομαγνητοφωνημένο Κείμενο *

Τρίτο Μέρος

(26.2.2016 πολ. ἡμ.)

Εἰσαγωγικά

Δημοσιογράφος: Θὰ ἔχουμε τὴν εὐκαιρία καὶ πάλι νὰ κουβεντιάσουμε μὲ τὸν ἀγαπητό μας Καθηγητὴ τῆς Δογματικῆς, τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Δημήτριο Τσελεγγίδη, καὶ νὰ ἐνημερωθοῦμε γιὰ τὴν μέλλουσα νὰ συνέλθει Μεγάλη καὶ Ἁγία Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. **Γ**ιὰ μία Σύνοδο, ποῦ θὰ πρέπει ὅλοι μας νὰ ξέρουμε τὶ γίνεται, τὶ συμβαίνει, καὶ νὰ καταλάβουμε τὶ κινδύνους μπορεῖ νὰ ἐγκυ-

(*) Πηγή: http://aktines.blogspot.gr/2016/03/blog-post_5.html. Στὴν γραπτὴ ἀπόδοση τῆς συνεντεύξεως ἔγιναν μικρὲς λεκτικὲς διορθώσεις. Ἐπιμέλ., ὑπέρτιτλ., παράγγ., ἔντονα ἡμέτ.

μονεῖ ἢ ὄχι. Ἐκεῖνο, πὺ εἶναι πὺ σημαντικὸ ὅμως, κὺ αὐτὸ θὰ προσπαθήσουμε σῆμερα νὰ κάνουμε, εἶναι νὰ βροῦμε καὶ τὶ ὀφείλουμε νὰ πράξουμε ὅλοι μας, καθὼς πορευόμαστε πρὸς τὴν περίοδο, ὅπου ἔχει ὀριστεῖ νὰ συγκληθεῖ αὐτὴ ἡ Σύνοδος, τὴν ἐβδομάδα δηλαδὴ τῆς Πεντηκοστῆς φέτος.

Δέν ἔχουμε νὰ ποῦμε τίποτε περισσότερο. Σᾶς εὐχαριστοῦμε ὅλους σας. Ἦταν πραγματικὰ μεγάλο τὸ ἐνδιαφέρον καὶ χαίρομαστε, γατὶ ἔτσι ἔπρεπε. Θὰ μεταδοθοῦν οἱ συζητήσεις αὐτὲς καὶ πάλι ἀπὸ τὸ ραδιόφωνο τῆς Πειραικῆς Ἐκκλησίας, νὰ εἶστε σίγουροι, γατὶ χρειάζεται ὅλοι μας νὰ προσεγγίσουμε τὸ θέμα, νὰ καταλάβουμε καὶ νὰ εἶμαστε ἔτοιμοι νὰ πράξουμε τὸ σωστὸ, αὐτὸ πὺ ἐπιβάλλει ἡ Ὀρθόδοξη συνείδησή μας. Ἦ σκοπιμότητα, λοιπόν, τῆς Συνόδου εἶναι ἕνα ζητούμενο, ἀλλὰ καὶ τὶ γίνεται ἀπὸ κεῖ καὶ μετὰ.

Συζήτηση λοιπόν, τρίτη μέρα σῆμερα, μὲ τὸν Καθηγητὴ τῆς Θεολογικῆς κ. Τσελεγγίδη.

Σκοπὸς τῆς συγκλήσεως τῆς Συνόδου

Κύριε Καθηγητά, στὴν προηγούμενη δεύτερη ραδιοφωνικὴ μας ἐκπομπὴ καὶ συζήτηση εἶχαμε κλείσει μὲ τὴν ἀπάντησή σας στὸ ἐρώτημα, ποῖος εἶναι τελικὰ ὁ σκοπὸς τῆς συγκλήσεως αὐτῆς τῆς Μεγάλης καὶ Ἁγίας Συνόδου, πὺ πρόκειται νὰ συνέλθει. Καὶ δέν ξέρω, ἂν σᾶς δώσαμε τὸ χρόνο νὰ τελειώσετε πλήρως τὴν ἀπάντησή σας σ' αὐτὸ τὸ ἐρώτημα. Μήπως θὰ θέλατε κάτι νὰ προσθέσετε, γὰ νὰ περάσουμε στὰ ἐπόμενα ἐρωτήματα;

Καθηγητής: Ναί. Εὐχαριστῶ γὰ τὴν εὐκαιρία, πὺ μοῦ δίνετε, γατὶ ἔμεινα μὲν στὴν ἀποτίμηση τοῦ Κειμένου, πὺ καταθέτω στὴν Ἐπιστολή μου, ἀλλὰ ἤθελα νὰ πῶ καὶ κάτι ἐξ ἀντιθέτου. Ἐνῶ δηλαδὴ ὁ σκοπὸς, ὅπως ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς ἐμπνευστὲς τῆς Συνόδου κατατίθεται, εἶναι νὰ ἐπιβεβαιώσει τὴν ὀρατὴ ἐνότητα τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας, ἐξαιτίας κυρίως αὐτοῦ τοῦ θέματος, θεωρῶ ὅτι μᾶλλον θὰ διχάσει καὶ θὰ προκαλέσει τάσεις σχισμάτων. Αὐτὸ δηλαδὴ τὸ ὀποῖο ἀπειλεῖ ἡ Σύνοδος νὰ μὴ γίνεῖ, γὰ νὰ μὴν ἀμφισβητηθεῖ ἡ ἐνότητα τῶν πιστῶν, πρέπει νὰ παρατηρήσουμε, ὅτι μᾶλλον δέν θὰ τὸ πετύχει, ἐπειδὴ αὐτὸ δέν γίνεται μὲ ἀπειλές, αὐτὸ προκύπτει ὡς καρπὸς ἀποδοχῆς. Ὅταν, δηλαδὴ, θὰ ὑπάρξουν κάποιοι Ἐπίσκοποι, πὺ δέν θὰ

συμφωνήσουν δογματικῶς μὲ αὐτὸ ποὺ προτείνεται, ἐγὼ λέγω προσωπικῶς καὶ ἕνας νὰ εἶναι, ποὺ θὰ διαφωνήσει, ἀρκεῖ. Ἄλλὰ κι ἂν δὲν ὑπάρχει κι αὐτὸς ὁ ἕνας, θὰ τολμήσω νὰ πῶ, ἀκόμη κάτι παραπάνω. Μπορεῖ νὰ εἶναι κάποιος ἐκτὸς τῆς Συνόδου, δηλαδή εἴτε Ἱεράρχης εἴτε καὶ ἀπλὸς μοναχὸς εἴτε καὶ ἀπλὸς λαϊκός, γιὰ νὰ ὑπενθυμίσω τὴν περίπτωση τοῦ Ἁγίου Μαξίμου. Δηλαδή, δὲν ἀμφισβητοῦμε τὸν θεσμικὸ χαρακτήρα τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἀκυρώνουμε ὅμως, δὲν δικαιούμαστε νὰ ἀκυρώνουμε σὲ καμμία περίπτωση, καὶ τὸν χαρισματικὸ χαρακτήρα Της, ποὺ μπορεῖ νὰ μιλήσει μέσα ἀπὸ ἕναν ἀπλὸ πιστό. «Καὶ λίθοι κεκράζονται». Δὲν μποροῦν νὰ ἐπιβληθοῦν αὐτὰ στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δίκην παπισμοῦ. Δὲν γίνεται ἠλεκτρονικὴ κατατόμηση στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, γιὰτι εἶναι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καὶ λειτουργεῖ τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας.

Θὰ εἶναι δεσμευτικὲς οἱ ἀποφάσεις τῆς Μεγάλῃς Συνόδου;

Δημοσιογράφος: Τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας. Αὐτὸ εἶναι τὸ μεγάλο ζητούμενο. Καὶ βέβαια στὴ Σύνοδο αὐτὴ θὰ εἶναι ἡ πραγματικὴ ἀναζήτηση τελικά: ἐὰν θὰ μιᾶμε γιὰ τὴν Ἀλήθεια, ἔτσι ὅπως μᾶς τὴν ἀναδείξατε καὶ τὶς προηγούμενες φορές, κύριε Καθηγητά, γιὰ τὴν Ἀλήθεια τὴν Ὑποστατικὴ, γιὰ τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ, ἢ γιὰ τὶς ὁποῖες ἀλήθειες θέλουμε νὰ τὶς ἐρμηνεύουμε καὶ νὰ τὶς κόβουμε, νὰ τὶς ράβουμε στὰ μέτρα μας. Αὐτὴ λοιπὸν ἡ Ἀλήθεια, ἔτσι ὅπως θὰ ἐκφραστεῖ, ἔτσι ὅπως ἐκ τῶν προτέρων ἔχει τεθεῖ, δὲν θὰ πρέπει νὰ ἀμφισβητηθεῖ.

Ὁλοκληρώνεται ἡ Σύνοδος, βγαίνουν κάποιες ἀποφάσεις ἢ ψηφίζονται κάποια ἀπὸ αὐτὰ τὰ κείμενα. Θεωρεῖτε, ὅτι τὸ κύρος τῆς Συνόδου αὐτῆς θὰ εἶναι ἰσχυρό; Θὰ εἶναι, δηλαδή, δεσμευτικὲς καὶ ὑποχρεωτικὲς, γιὰ ὅλες ἀνὰ τὴν οἰκουμένη Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, οἱ ἀποφάσεις τῆς Συνόδου αὐτῆς;

Καθηγητής: Ὅπως εἶπα, ἡ ὀνομασία ποὺ ἔχει δώσει σὲ αὐτὴν τὴ Σύνοδο ἡ Ὁργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ διεκδικεῖ οἰκουμενικὸ κύρος. Εἶναι μάλιστα περίεργο, ὅτι ἀπειλεῖ, πὼς ἂν δὲν γίνουν ἀποδεκτὲς οἱ ἀποφάσεις της, θὰ ὑπάρξουν σχίσματα. Θὰ ἔλεγα, ὅτι τὴν εὐθύνη γι' αὐτὰ τὰ σχίσματα τὴν ἀφήνει σ' ὅσους ἀμφισβητοῦν τὶς ἀποφάσεις της. Ὅμως, ἂν οἱ ἀποφάσεις αὐτὲς δὲν εἶναι

σύμφωνες με όλες τις προηγούμενες Οικουμενικές Συνόδους, δεν έχουν, εκ τῶν πραγμάτων, κανέναν δεσμευτικό χαρακτήρα για κανέναν ἀπολύτως ἀπὸ τοὺς πιστοὺς. Ἐννοῶ, βεβαίως, τοὺς πιστοὺς, ποὺ θὰ εἶναι στὴν πράξη «ἐπόμενοι τοῖς ἁγίοις πατράσι». **Καὶ** αὐτὴ ἡ «ἀκολουθία» φαίνεται διὰ λόγων καὶ πράξεων.

Ποιὰ ἡ ἀναγκαιότητα συγκλήσεως τῆς Συνόδου

Δημοσιογράφος: Περιμένουμε, λοιπόν, αὐτὴν τὴν «ἀκολουθία», ὅπως εἶπατε, διὰ λόγου καὶ πράξεων. **Καὶ** τώρα, θὰ θέλαμε, μετὰ ἀπ' ὅλα αὐτὰ ποὺ σᾶς ἀκοῦμε νὰ μᾶς λέτε, κύριε Καθηγητά, νὰ μᾶς πείτε, ποιὰ ἐμφανίζεται νὰ εἶναι τελικὰ ἡ ἀναγκαιότητα στὴ σύγκληση τῆς Συνόδου αὐτῆς.

Καθηγητής: Κοιτᾶτε, ὅλο τὸ πρᾶγμα φαίνεται νὰ κατευθύνεται πρὸς μιὰ θεσμικὴ νομιμότητα μὲ Πανορθόδοξο κύρος. **Μέχρι** σήμερα, ὑποστηρίζονται, εὐκαίρως ἀκαίρως, οἱ οἰκουμενιστικὲς ἀπόψεις ἀπὸ τὴν συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν Προκαθημένων τῶν Ὁρθοδόξων Τοπικῶν Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπ' τοὺς περισσότερους Πανεπιστημιακοὺς Καθηγητὲς τῆς Θεολογίας καὶ ὄχι μόνον ἀπὸ αὐτοὺς, ὅπως εἶμαι σὲ θέση νὰ γνωρίζω. **Πλὴν** ὅμως, δὲν ὑπάρχει καμμία ἕως τώρα θεσμικὴ κατοχύρωση τῶν ἀπόψεων αὐτῶν ἀπὸ μιὰ Πανορθόδοξη Σύνοδο καί, κατὰ τὴ γνώμη μου, αὐτὸ ἀκριβῶς ἐπιχειρεῖται αὐτὴν τὴν στιγμή.

Νὰ μὴν συγκληθεῖ ἡ Σύνοδος

Δημοσιογράφος: Ὁ σκοπός, λοιπόν, εἶναι ἡ προσπάθεια νὰ θεσμοθετηθοῦν, νὰ νομιμοποιηθοῦν, ὅπως μᾶς εἶπατε, ὅλα αὐτὰ τὰ Κείμενα, ποὺ κατὰ καιροὺς ἔχουν βγεῖ στὴν δημοσιότητα ἢ ἔχουν συμφωνηθεῖ στὸ πλαίσιο τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. **Μιλῆσαμε** γιὰ τὸ σκοπὸ, γιὰ τὴν ἀναγκαιότητα. **Ἔσεῖς** θεωρεῖτε, ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα ἡ σύγκληση μιᾶς τέτοιας Συνόδου καὶ μὲ τὰ θέματα ἔτσι, ὅπως ἔχουν ἐκφραστεῖ;

Καθηγητής: Θὰ σᾶς ἀπαντήσω εὐθέως καὶ αὐτὰ, ποὺ θὰ πῶ, θὰ τὰ τεκμηριώσω, κατὰ τὴ γνώμη μου. **Ἡ** ἄποψή μου εἶναι, ὅτι τὸ καλύτερο πρᾶγμα, ποὺ εὐχομαι, εἶναι νὰ μὴν συγκληθεῖ. **Τὴν** ἔχω ἀκούσει αὐτὴ τὴν εὐχὴ ἀπὸ πολλοὺς σοβαροὺς Ἐπισκόπους, τόσο στὴν Ἑλλάδα ὅσο καὶ στὸ ἐξωτερικό. **Ποιός** εἶναι ὁ λόγος αὐτῆς τῆς γνώμης; **Εἶναι**, ὅτι ἡ σύγκλησή της θὰ δημιουργήσει

περισσότερα προβλήματα ἀπ' αὐτὰ ποὺ φιλοδοξεῖ νὰ λύσει. **Καὶ** τοῦτο, ἐπειδὴ σχεδόν, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴ θεματολογία τῆς, σχεδὸν λέω ὄχι τελείως, δὲν ἀκολουθεῖ τὴν Ἁγιοπνευματικὴ Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, ὡς πρὸς τὴ σύνθεσή τῆς καὶ ὡς πρὸς τὴ θεματολογία τῆς. **Τὸ** τελευταῖο αὐτό, ποὺ σχετίζεται μὲ τὴ σύνθεσή τῆς, προδικάζει, κατὰ τὴν προσωπικὴ μου γνώμη, τὴν παταγώδη ἀποτυχία τῆς, ἐκτὸς βέβαια ἂν οὐσιαστικὰ αὐτοαναιρεθεῖ, ὡς πρὸς τὶς ἐσφαλμένες δογματικὰ νεωτεριστικὲς τῆς θέσεις, ἂν ἀρνηθεῖ δηλαδὴ αὐτά, ποὺ εἰσηγεῖται. **Τὰ** ὅσα ὀρθὰ ὑποστηρίζονται στὴ θεματολογία τῆς, γιὰ νὰ μὴ εἴμαστε ὑπερβολικοί, γιὰτὶ ὑπάρχουν κι αὐτά, εἶναι τόσο αὐτονόητα ἀπ' τὴ μέχρι τώρα ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε νὰ μὴ δικαιώνεται ἢ ἐπὶ τόσα χρόνια πολυέξοδη καὶ κοπιώδης αὐτὴ προετοιμασία, ἢ ὅποια, ὅπως εἶπαμε, κυριολεκτικὰ, ἔχει τουλάχιστον 55 χρόνια.

Δημοσιογράφος: Πενήντα πέντε χρόνια μιᾶς προετοιμασίας, ποὺ πέρασε ἀπὸ πολλὰ στάδια ἐνδεχομένως. **Θα** ἦταν ἐνδιαφέρον, ὅπως λέγαμε καὶ στὶς προηγούμενες συζητήσεις μας, κύριε Καθηγητά, νὰ μαθαίναμε τὰ Πρακτικά. **Πῶς** ἀπὸ τὴ μία θεματικὴ ἔφθασαν στὴν ἄλλη, ἢ πῶς τελικὰ ἔφθασαν στὴν ἐπικαιροποίηση τοῦ ἀντικειμένου;

Τὸ πνεῦμα καὶ τὸ φρόνημα τῶν προτεργατῶν τῆς Μεγάλης Συνόδου

Καθηγητής: **Κι** αὐτό, ὄχι γιὰ ἄλλο λόγο –ἔτσι κουτσομπολιοῦ θὰ λέγαμε– ἀλλὰ γιὰ νὰ δοῦμε τὸ πνεῦμα, ἀπὸ τὸ ὅποιο διέπονταν αὐτοὶ οἱ συντάκτες ἢ οἱ εἰσηγητὲς αὐτῶν τῶν θεμάτων. **Όταν** ἀναθεωροῦν, ὅταν βάζουν στὸ περιθώριο κάποια θέματα, ποῖα ἦταν τὰ ἐπιχειρήματα αὐτῶν, οἱ ὅποιοι διαφωνοῦσαν μὲ αὐτά.

Έχει τεράστια σημασία, νὰ δεῖ κανεὶς καταγραμμένο αὐτὸ τὸ φρόνημα. **Καὶ** ἐπειδὴ ὑπάρχουν κριτήρια καὶ προϋποθέσεις ἁγιοπνευματικὲς, γιὰ νὰ ἀποτιμήσει κανεὶς αὐτὸ τὸ πνεῦμα, νομίζω, ὅτι καὶ ἐπιστημονικὰ-θεολογικὰ θὰ ἦταν πάρα πολὺ ἐνδιαφέρον, νὰ τὰ δεῖ κανεὶς αὐτὰ τὰ κείμενα. **Βεβαίως,** ἔχουμε ὑπ' ὄψιν μας κάποια πράγματα ἀπὸ τὶς προηγούμενες Πανορθόδοξες, πράγματα ποὺ ἄλλαξαν θεματολογικὰ, ἄλλαξαν λεκτικὰ. **Γνωρίζουμε,** ἐπειδὴ ἔγιναν στὴν ἐποχὴ μας, ποιοὶ λίγο πολὺ τὰ εἰσηγήθηκαν. **Γνωρίζουμε** ποιοὶ εἶναι αὐτοὶ καὶ γιὰτὶ τελικῶς

ἔγινε αὐτὸς ὁ συμβιβασμός. **Καὶ** ἂν εἶναι δυνατὸν –κατὰ τὴν ἄποψή μου– νὰ γίνονται σὲ καίρια θέματα δογματικὰ τέτοιοι συμβιβασμοί. **Πάντα** θυμᾶμαι τὴν ρῆση τοῦ Πατρὸς Παϊσίου, ὅτι τὰ δόγματα δὲν μπαίνουν στὴν ΕΟΚ, στὰ δόγματα δὲν γίνονται ἐκπτώσεις.

Δημοσιογράφος: Ἄρα, οὔτε χωρᾶ ἡ γλῶσσα τῆς διπλωματίας σ' αὐτὰ τὰ θέματα.

Καθηγητής: Προφανῶς.

Δημοσιογράφος: Γιατὶ μοιάζουν αὐτὰ τὰ Κείμενα, καὶ ιδιαίτερα αὐτὸ τὸ προβληματικὸ Κείμενο, νὰ διπλωματίζουν ἐπικίνδυνα. **Ὅπως** λέει καὶ χαριτωμένα ἓνα γεροντάκι, «διπλωματία σημαίνει νὰ ἔχεις δύο μάτια καὶ νὰ βλέπεις πότε ἀπὸ δῶ, πότε ἀπὸ κεῖ» καὶ νὰ τὰ στρογγυλεύεις.

Καθηγητής: **Ὅχι** ἀπλῶς αὐτό, ἀλλὰ διπλωματία εἶναι ἡ ἐπίσημη ἔκφραση τῆς ὑποκρισίας. **Τὰ** δύο μάτια τῆς διπλωματίας εἶναι κάτι ἀντίστοιχο μὲ τὴν διψυχία, τὴν ὁποία καταδικάζει ἡ Ἁγία Γραφή. **Πουθενὰ** ὁ Χριστὸς δὲν μᾶς ἔδωσε ἐντολὴ διπλωματίας καὶ **πουθενὰ** τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο δὲν ὀνομάζεται διπλωματικό, ἀλλὰ ὀνομάζεται «εὐθές».

Οἱ σύγχρονοι Ἅγιοι γιὰ τὴν Μεγάλὴ Σύνοδο καὶ τὸν Οἰκουμενισμό

Δημοσιογράφος: **Μιλήσατε**, κύριε Καθηγητά, γιὰ τὰ πενήντα πέντε χρόνια τῆς προετοιμασίας αὐτῆς τῆς Συνόδου. **Νωρίτερα**, εἶπατε κάτι, τὸ ὁποῖο καὶ μεῖς ἀκοῦμε πολλὰς φορές νὰ τὸ εὔχονται ὀλόκαρδα ἀρκετοί, νὰ μὴν συγκληθεῖ τελικὰ αὐτὴ ἡ Σύνοδος, γιὰτὶ φοβοῦνται, ὅτι θὰ εἶναι πρόκληση περισσοτέρων προβλημάτων παρὰ θὰ ἐπιτευχθοῦν λύσεις. **Θὰ** θέλαμε, νὰ μᾶς πείτε ἀπὸ τὴ δική σας ἐμπειρία, κύριε Καθηγητά, ἂν ὑπάρχει κάποιος σύγχρονος Ἅγιος τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀφοῦ μιᾶμε γιὰ τὰ τελευταῖα πενήντα πέντε χρόνια τῆς προετοιμασίας αὐτῆς τῆς Συνόδου, ποῦ νὰ εἶχε ἐκφραστεῖ σαφῶς γιὰ τὴ σύγκλησή της.

Καθηγητής: **Εὐχαριστῶ.** **Αὐτὸ** τὸ ἐρώτημα εἶναι καίριο ἀπὸ τὴν ἄποψη, ὅτι θὰ δώσει μιὰ φερεγγυότητα καὶ σὲ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἶπα, κατὰ τὴ γνώμη μου. **Τὰ** περισσότερα πράγματα ἀπὸ αὐτὰ ποῦ εἶπα, δὲν ἀποτελοῦν γνώμη μου, ἀλλὰ εἶναι αὐτό, ποῦ

κεῖται καὶ εἶναι τελειῶς ἀδιαμφισβήτητο. **Σ**ὲ μερικὲς περιπτώσεις μίλησα αὐθόρμητα, διακινδύνευσα τὴ γνώμη μου. **Θ**ὰ πρέπει νὰ σᾶς πῶς ὅμως, ἐπειδὴ τὰ θέματα αὐτὰ εἶναι πάρα πολὺ σοβαρά, αὐτὴ ἡ γνώμη μου δὲν δημιουργήθηκε τὴ στιγμή, ποὺ μὲ ρωτήσατε. **Εἶναι** πράγματα, τὰ ὁποῖα τὰ ἔχω βασανίσει μέσα μου καὶ τὰ ἔχω ἀναζητήσει, ὡς πρὸς τὴν ἀθηντικότητά τῶν ἀπαντήσεών τους, στὰ πρόσωπα ἁγίων, τοὺς ὁποίους συνέβη νὰ ἔχω γνωρίσει, ὅπως σᾶς εἶπα. **Ναί**, εἴμαστε εὐτυχεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι, ποὺ ἔχουμε σήμερα ἁγίους, οἱ ὁποῖοι συνέβη νὰ ἔχουν ἀγιοκαταταχθεῖ κίολας, ὅποτε τὸ κύρος τους πλέον εἶναι ἀδιαμφισβήτητο.

Δημοσιογράφος: **Σ**ὲ σχέση μ' αὐτό, ποὺ λέγαμε στὴν προηγούμενη ραδιοφωνικὴ μας συνάντηση, γιὰ τὴν κατάταξη μὲ τὴν ἐπίσημη πράξη τῆς Ἐκκλησίας.

Καθηγητής: **Ἔ**τσι, ναί, γιατί ἡ συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας εἶναι αὐτὴ, ποὺ ἀγιοκατατάσσει καί, ἀπὸ πλευρᾶς ληξιαρχικῆς πράξεως, τὸ κάνει θεσμικὰ καὶ μία Σύνοδος. **Ἄ**ν θελήσουμε νὰ ἀναφερθοῦμε καταλεπτῶς στὰ πρόσωπα αὐτά, δὲν θὰ μᾶς ἔφθανε ἡ ὥρα, ποὺ ἔχουμε γιὰ τὴν ραδιοφωνικὴ ἐκπομπή. **Γ**ι' αὐτοὺς ὅμως, ποὺ κάπως γνωρίζω, θὰ πῶ λίγα πράγματα καὶ θὰ παραπέμψω ἀπλῶς.

Ἅγιος Ἰουστίνος Πόποβιτς

Πρῶτα θὰ πῶ γιὰ τὸν Ἅγιο Ἰουστῖνο Πόποβιτς. **Ὁ** Ἅγιος Ἰουστίνος συνέβη νὰ εἶναι καὶ ὁμότεχνός μου, Καθηγητὴς δηλαδὴ τῆς Δογματικῆς στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Βελιγραδίου, ὁ ὁποῖος πρὶν ἀπὸ 45 χρόνια –ὕπογραμμίστε το αὐτὸ– ἀντιτάχθηκε σὲ αὐτὰ ἀκριβῶς, ποὺ ἐπιχειρεῖ νὰ κάνει ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδος, γιατί ἔτσι ὀνομαζόταν καὶ τότε ἐπὶ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου καὶ στὴ συνέχεια. **Κ**αὶ μάλιστα εἶναι ἐντυπωσιακὸ τὸ γεγονός, ὅτι ἐπισημαίνει αὐτά, τὰ ὁποῖα λέμε κι ἐμεῖς.

Καὶ γιὰ νὰ σᾶς πῶ ἔτσι –μὲ δυὸ λόγια– τὴν ἱστορία τοῦ πράγματος, ποὺ μοῦ 'κανε ἰδιαίτερη ἐντύπωση. **Τ**ὴν Ἐπιστολὴ του-Ἐπίγραμμα, ποὺ ὑπέβαλε στὴν Ἱεραρχία τοῦ Πατριαρχείου τῆς Σερβίας, τὴν διάβασα ἐκ τῶν ὑστέρων, δηλαδὴ αὐτὲς τὶς θέσεις μου τὶς εἶχα καὶ χωρὶς νὰ διαβάσω τὴν Ἐπιστολὴ του. **Ἦ**ταν ὅμως πολὺ μεγάλη ἡ χαρὰ μου, ὅταν διαπίστωσα, ὅτι τὰ ἐπιχειρήματα, τὰ ὁποῖα καὶ ἐγὼ ἀπὸ τὴν δική μου θέση καὶ μελέτη καὶ συνείδηση ἔχω πεῖ,

εἶναι ἀκριβῶς τὰ ἴδια μὲ αὐτά, τὰ ὅποια μελέτησα. **Λ**έει λοιπὸν ἐκεῖ ὁ Ἅγιος Ἰουστίνος, ὅτι κάθε νέα Μεγάλη ἢ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος δὲν θὰ εἶναι οὔτε Ἀγία οὔτε Οἰκουμενικὴ οὔτε **Η'**, ἂν προηγουμένως δὲν δεχθεῖ τὶς προγενέστερες Οἰκουμενικὲς Συνόδους καὶ τὶς ἀσάλευτες ἀποφάσεις τους. **Β**λέπετε, ὅτι ἀκόμη κι ἂν θέλει νὰ παρακάμψει τὴ λεγομένη **Η'** καὶ **Θ'** καὶ θελήσει αὐτὴ νὰ λεχθεῖ ὡς τέτοια, θὰ πρέπει ὑποχρεωτικῶς νὰ ἀποδεχτεῖ καὶ ρητῶς τὶς ἀποφάσεις αὐτές. **Γ**ιατὶ βλέπουμε στὰ Πρακτικὰ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ὅτι κάθε ἐπόμενη δὲν λέει, ὅτι ἀπλῶς ἀποδέχεται τὶς ἀποφάσεις. **Τ**ὶς διαβάζουν τὶς ἀποφάσεις, καὶ τὶς καταδίκες τὶς διαβάζουν. **Κ**αὶ συμφωνοῦν ἐπ' αὐτῶν. **Ἄ**ρα, ἔχουμε ἓνα πολὺ βασικὸ στοιχεῖο, ποὺ εἶπαμε προηγουμένως, καὶ τὸ ὁποῖο ἔχει τὴ σημασία του, ὅτι προσανατολίζει ὡς πρὸς τὶς θέσεις, οἱ ὁποῖες θὰ ἐκφραστοῦν.

Καὶ τότε, ἀκόμη, προετοιμάζετο ἡ μέλλουσα Μεγάλη Πανορθόδοξος Σύνοδος μὲ τὴν ἴδια μεθοδολογία. **Θ**έλετε νὰ σᾶς πῶ, ποιὸς εἶναι ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτῆς τῆς μεθοδολογίας; **Ἐ**μένα μου βγήκε αὐθόρμητα, ἐπειδὴ εἶδαμε καὶ διαβάσαμε τὰ Πρακτικὰ τῆς Β' Βατικανεῖου Συνόδου, ὅτι εἶναι δηλαδὴ σχολαστικὴ ἢ μεθοδολογία. **Τ**ὶ μᾶς λέει ὁ Ἅγιος; **Π**ροετοιμάζεται μὲ καθαρὰ σχολαστικοπροτεσταντικὴ θεματολογία. **Τ**ὸ σχολαστικὴ ἀφορᾷ τὸν Ρωμαιοκαθολισμὸ. **Ἄ**λλὰ καὶ ἡ προτεσταντικὴ θεματολογία, ὅπως εἶδαμε, ἡ ἀναγνώριση δηλαδὴ τῶν Προτεσταντῶν, εἶναι τὸ ζητούμενο ἀπὸ τοὺς Προτεστάντες. **Ο**ἱ Προτεστάντες ἔχουν τὴν ἀγωνία τῆς ἐνότητος αὐτῶν τῶν ἰδίων, διότι πολυδιασπῶνται διαρκῶς. **Κ**αὶ φτάσαμε τώρα ἐμεῖς στὸ σημεῖο, τὴν βοήθεια πρὸς αὐτοὺς νὰ τὴν ἐκφράσουμε μὲ ἓνα ἐντελῶς ἀπαράδεκτο τρόπο, υἱοθετώντας ὅλους αὐτούς, μὲ τὶς ἀντιφάσεις μεταξύ τους, ὡς «ἐκκλησίες», ἢ τὸ Ρωμαιοκαθολικισμὸ μὲ τέτοιες ἀποκλίσεις. **Ἡ** θεματολογία, λοιπὸν, εἶναι σχολαστικὴ καὶ προτεσταντικὴ καὶ ὄχι εὐαγγελικὴ καὶ ἀγιοπατερικὴ, ἢ ὁποῖα εἶχε πάντα ὡς σκοπὸ τῆς τὴν σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου.

Προσέξτε τώρα κατὰ λέξη τὶ λέει ὁ Ἅγιος Ἰουστίνος: «τὸ ὀρθοδοξότερον εἶναι νὰ μὴ συγκληθεῖ καθόλου ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος», οὐσιαστικὰ τῆς δίνει αὐτὸ τὸ νόημα, διότι αὐτὸ φιλοδοξεῖ νὰ εἶναι, «ἢ νὰ μὴ συμμετάσχει κάποιος σ' αὐτήν». **Αὐ**τὸ δὲν τὸ εἶπα ἐγώ. **Ε**ἰσηγεῖται, δηλαδὴ, ὁ Ἅγιος τὴν μὴ συμμετοχὴ Ἱεραρχῶν σ' αὐτήν. **Ἀ**ηλαδὴ, νὰ πέσει ἀπὸ μόνῃ της, μὲ τὴν μὴ

συμμετοχή. **Ἐ**μείς ἔχουμε αὐτὴν τὴν πρακτικὴ σήμερα; **Ἐ**ν μέρει τὴν ἔχουμε. **Ἦ** υπάρχουν δύο θέματα, τὰ ὁποῖα ἔρχονται πρὸς συζήτησιν καὶ στὰ ὁποῖα δὲν μετέχει ἡ Ἐκκλησία τῆς Γεωργίας καὶ τῆς Ἀντιοχείας. **Ἦ** μὴ συμμετοχή, ὁμως, σημαίνει διαφωνία. **Ἀ**φοῦ προηγουμένως μιλήσαμε γιὰ συμφωνία ὡς πρὸς τὶς ἀποφάσεις, γεννᾶται τώρα ἓνα ἐρώτημα: **Π**ῶς, παρὰ ταῦτα, ἔρχονται κάποια θέματα, ἀφοῦ ὀρισμένοι διαφωνοῦν;

Ἀλλὰ σᾶς λέγω τώρα, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ τι λέει ὁ Ἅγιος: **Ἀ**ν δὲν πᾶνε κάποιοι Ἐπίσκοποι στὴ Σύνοδο, ὅποτε δὲν θὰ εἶναι εἰκοσιτέσσερις, ἢ ἂν πᾶνε καὶ φύγουνε, διότι διαφωνοῦν καὶ δὲν θέλουν νὰ εἶναι ἀπλῶς ἡ διαφωνία τους λεκτικὴ ἢ μὲ μειοψηφία, ἢ δυναμικὴ αὐτὴ ἀπουσία τους ἀπὸ αὐτὴν, θὰ δημιουργήσῃ τὸ πρόβλημα τῆς νομιμότητάς της. **Ἐ**τσι, γιὰ νὰ μὴν παρεξηγηθῶ. **Ἐ**παναλαμβάνω. **Ἦ** πρόταση εἶναι τοῦ Ἁγίου. **Σ**υμφωνῶ καὶ ἐγώ, ἀλλὰ δὲν ἦταν δική μου ἡ πρόταση. **Ἀ**ὐτὸ δὲν τὸ εἶχα σκεφθεῖ.

«Τί δύναται νὰ περιμένει κανεὶς ἀπὸ μίαν τοιαύτην Οἰκουμενικὴν Σύνοδον;», διερωτᾶται ὁ Ἅγιος, «ἐν μόνον: σχίσματα καὶ αἰρέσεις καὶ διαφόρους ἄλλας συμφοράς. **Ἀ**ὐτὸ εἶναι ἡ βαθεῖα μου αἴσθησις καὶ ἡ πλήρης ὀδύνης ἐπίγνωσις. **Δ**ι' αὐτὸ παρακαλῶ καὶ ἰκετεύω τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας, νὰ ἀπόσχει ἀπὸ τὴν συμμετοχὴν εἰς τὴν προετοιμασίαν τῆς Συνόδου καὶ ἀπὸ τὴν συμμετοχὴν εἰς τὴν Σύνοδον».

Σᾶς διάβασα χαρακτηριστικὰ σημεῖα. **Θ**ὰ ἄξιζε νὰ ἀσχοληθοῦμε σὲ μία ὠριαία ἐκπομπή, γιὰτὶ αὐτὸ εἶναι ἓνα Ἐπόμνημα δεκαπέντε σελίδων, καὶ ἴσως –ἂν βροῦμε εὐκαιρία– εἶναι καλὸ νὰ τὸ θυμῆσουμε σ' ὅλους, γιὰτὶ εἶναι adhoc. **Ἐ**να πρὸς ἓνα, ἀναφέρεται στὴν ἱστορία –προϊστορία θὰ λέγαμε τώρα– τῆς Συνόδου, πῶς ἔφτασε ἐκεῖ, μὲ ποιῆς μεθόδους, μὲ ποιὸς τρόπους, ποῖα μεθοδολογία κ.τ.λ. καὶ ὅλα αὐτὰ θὰ ἦταν πολὺ διαφωτιστικά. **Β**έβαια, ἐκ προοιμίου σᾶς λέω, ὅτι εἶναι μέσα στὸ πνεῦμα ποὺ κινήθηκαμε καὶ ἐμεῖς, ἀλλὰ ἄλλο εἶναι νὰ ἀκούει κανεὶς τὰ λόγια ἐνὸς Ἁγίου.

Δημοσιογράφος: **Κ**ι ὅλα αὐτά, πρὶν ἀπὸ σαράντα πέντε χρόνια.

Καθηγητής: **Κ**ι ὅλα αὐτά, πρὶν σαράντα πέντε χρόνια. **Τ**ί θέλουμε νὰ ποῦμε μὲ αὐτό; **Σ**ὲ σαράντα πέντε χρόνια, ἔχουμε προσθήκη χειροτέρων πραγμάτων καί, ἐπομένως, θὰ εἶχε νὰ πεῖ ὁ Ἅγιος ἀκόμη πρὸ πολλὰ καὶ πρὸ αὐστηρὰ πράγματα.

Δημοσιογράφος: **Ἀ**πὸ ὅσα γνωρίζουμε, κ. Καθηγητά, τότε ἡ Εἰ-

σήγηση τοῦ Ἁγίου Ἰουστίνου Πόποβιτς –πὸν ἦτανε ἓνας Καθηγητῆς καὶ ἦτανε ἐξοριστος στὴν Ἱερὰ Μονὴ Τσέλιε– ἔγινε ἀποδεκτὴ ἀπὸ τὴν Σύνοδο; **Δ**ιότι τότε ἦταν καὶ ὁ Κομμουνισμός.

Καθηγητής: Ἀκριβῶς. **Κ**αὶ αὐτὰ ἔχουνε σημασία. **Λ**έει, δηλαδή, ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνει ἡ Μεγάλῃ Σύνοδος καὶ γιὰ τὸν πρόσθετο λόγο, ὅτι ὑπάρχουν Ἐκκλησίες, οἱ ὁποῖες τελοῦν ὑπὸ ἀθεϊστικὰ καθεστῶτα καί, ἐπομένως, θὰ ἔλθουν στὴ Σύνοδο, ὑπὸ ἐπιτήρηση, τρόπον τινά· αὐτὸ εἶναι τὸ ὑπονοούμενο. **Ἀ**φήνω, ὅτι στρέφεται καὶ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας, ἡ ὁποία τὸ 1969 ἀπεφάσισε τὴν Intercommunio, δηλαδή τὴν μυστηριακὴ διακοινωνία μὲ τὸν Ρωμαιοκαθολικισμό. **Σ'** αὐτὴν τὴν περίπτωσι, ὅσον ἀφορᾷ τὴν συμμετοχὴ τους, εἶπε ὅτι, ἐπειδὴ καταπατήθηκαν δόγματα καὶ Κανόνες, δὲν θὰ πρέπει νὰ ἐπιτρέψει ὁ Θεὸς μιὰ τέτοια ἀποκαλυπτικὴ φρικαλεότητα. **Τ**ὴν σύγκλησι δηλαδή μιᾶς Οἰκουμενικοῦ χαρακτῆρα Συνόδου μὲ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας παρακαλῶ, γιὰτὶ διέπραξε αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, δηλαδή τὴν διακοινωνία.

Φανταστεῖτε, τώρα, τὶ θὰ ἔλεγε μὲ τὴ θεματολογία πὸν ἔχουμε ἐμεῖς. **Ἔ**τσι δηλαδή γιὰ κάποιους Ρώσους, πὸν διέπραξαν κάτι τέτοιο καὶ τὸ ἀνέστειλαν στὴ συνέχεια, ἀλλὰ γι' αὐτοὺς οἱ ὁποῖοι ἔχουνε μιὰ πολυμορφία αἰρετικῶν θέσεων. **Γ**ιατὶ αὐτὸς εἶναι ὁ Οἰκουμενισμός, μιὰ πολύμορφη αἵρεσι. **Ἐ**ἴδιος ἦταν ὁ πρῶτος, πὸν μίλησε γιὰ τὸν Οἰκουμενισμό, ὡς παναίρεσι. **Αὐ**τό, βεβαίως, δὲν εἶναι καθόλου φανατικό. **Τ**ὸ λέω ἐξ ἀπόψεως ἐπιστημονικῆς –ἐπειδὴ ἀσχολήθηκα καὶ τὸ διδάσκω– ἀφοῦ ἔχει πολλὰ ἐπὶ μέρους αἱρέσεις, γιὰ τὶς ὁποῖες θὰ ἤθελα νὰ πῶ, ὅτι καὶ μιὰ ἀπ' αὐτὰς θὰ ἀρκοῦσε, γιὰ νὰ μὴν ἔχουμε καμμία σχέσι μαζί τους. **Μ**ὲ τὸ καμμία σχέσι, ἐννοῶ σ' αὐτὴν τὴν κατεύθυνσι, ὅχι τὸ νὰ μὴ συζητᾶμε μαζί τους, προκειμένου οἱ ἄνθρωποι νὰ κατανοήσουν τὸ ὀρθό, ἂν θέλουν. **Ἔ**τσι ὅμως νὰ τοὺς θεωρήσουμε ὡς «ἐκκλησία», παρὰ ταῦτα, ἐνῶ δηλαδή ἐμμένουν σ' αὐτά, πὸν πιστεύουν, καὶ ἐνόσω δὲν ζητοῦν νὰ ἔρθουν στὴν Ὁρθοδοξία. **Ἀ**πλῶς, ζητοῦν τὴν ἀναγνώρισή τους ὡς ἀληθινὴ Ἐκκλησία, ὡς Ἐκκλησίες, ὑπὸ τὴν ἐννοια τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὅπως εἶναι π.χ. ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀντιοχείας, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος. **Ἀ**λλὰ αὐτὸ νοεῖται Βιβλικά, ὡς ἡ Ἐκκλησία «ἡ οὐσα ἐν Ἑλλάδι, ἐν Ρωσίᾳ» κ.λπ., ὅπως τὸ λέει δηλαδή ἀκριβῶς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: «τῇ Ἐκκλησίᾳ τῇ οὐσῃ ἐν Κορίνθῳ...».

Μιλᾶμε πάντα για Μία Ἐκκλησία, για την Μία Ἐκκλησία, ἢ ὁποία παροικεῖ σὲ διάφορα μέρη.

Ἐδῶ, ὅμως, δὲν πρόκειται περὶ αὐτῆς τῆς ταυτότητας, ἀφοῦ, ἀπὸ πλευρᾶς περιεχομένου, ἀπέχει πόρρω, καὶ μάλιστα, ὅσο περνοῦν τὰ χρόνια –μιά καὶ ἀναφερθήκαμε στὰ 45 χρόνια– ἔχουν ἀυξηθεῖ πολὺ αὐτὲς οἱ αἱρέσεις. **Εἶναι** ἐκπληκτικό, δηλαδή, τὸ πῶς τόλμησαν αὐτοὶ οἱ Ἐπίσκοποι νὰ βάλουν τὴν ὑπογραφή τους για αὐτὴν τὴν θεματολογία καὶ μόνο, πῶς μπόρεσαν νὰ τὴν εἰσηγηθοῦν. **Γιατί**, ἐκεῖ στὴν Εἰσήγηση, φαίνονται καὶ οἱ προθέσεις σου. **Εἰσηγεῖσαι** αὐτό, ποὺ θέλεις νὰ ψηφισθεῖ. **Καὶ** δὲν μπορῶ νὰ τὸ συλλάβω, νοητικά, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. **Δὲν** μοῦ κάθεται μὲ κανέναν τρόπο μέσα μου, πῶς ἓνας Ὁρθόδοξος εἰσηγεῖται ἓνα τόσο ἀντορθόδοξο πρᾶγμα, ποὺ ἀφορᾷ τὸ πιὸ καίριο καὶ λεπτὸ σημεῖο τῆς πίστεώς μας, τὴν Ἐκκλησία, δηλαδή, ὡς Μία.

Δημοσιογράφος: Αὐτὸ εἶναι πραγματικὰ ἓνα εὐλογο ἐρώτημα. **Δὲν** ξέρω, ἂν μπορούμε νὰ δώσουμε ἀπάντηση, δὲν εἴμαστε καὶ σὲ θέση μᾶλλον νὰ δώσουμε ἀπάντηση, ἀλλὰ εἶναι καλό, ποὺ τὸ θέτετε τὸ ἐρώτημα.

Καθηγητής: Ἀπάντηση κανονικά, θεολογικά, ὑπάρχει. **Καθετί**, τὸ ὁποῖο γίνεται, ἔχει τὸ ὑπόβαθρό του στὴν καρδιά μας. **Ἀλλὰ** ἀφήστε, νὰ μὴ συζητήσουμε γι' αὐτὸ τὸ θέμα αὐτὴ τὴ στιγμή, γιατί τώρα μιλᾶμε για πράγματα, ποὺ τρέχουν καὶ ὄχι για τίς προϋποθέσεις, ποὺ ὀδήγησαν, ἂν καὶ αὐτὸ θὰ ἄξιζε πολὺ τὸν κόπο. **Ἀρκεῖ** νὰ σᾶς πῶ, ὅτι τὸ δόγμα συμπυκνώνει τὴν ἀγιοπνευματικὴ ζωὴ, καὶ ὅταν δὲν ὑπάρχει ἀγιοπνευματικὴ ζωὴ, τότε θέλουμε ἀλλότρια δόγματα, για νὰ στεγάζουν αὐτὴ τὴ ζωὴ, δηλαδή τὴν ἐσφαλμένη ζωὴ. **Καὶ** αὐτὸ εἶναι τραγικὸ νὰ τὸ εἰσηγούμαστε ἐμεῖς. **Ἐντάξει**, τὸ λένε οἱ ἑτερόδοξοι· ἐντάξει, κυκλοφοροῦσε ἀτελῶς, ἐκπροσωπημένο ἀκόμη καὶ ἀπὸ πολὺ ὑψηλὰ στὴν Ἱεραρχία πρόσωπα, ἀλλὰ νομίζω μέσα σ' ἓνα πλαίσιο ἀνοχῆς. **Καὶ** οἱ πιστοὶ, ἀναμένοντας καὶ προσευχόμενοι, τὸ ἄφηναν νὰ τακτοποιηθεῖ κάποια μέρα, θεσμικά. **Ἀλλὰ** σᾶς εἶπα, ἐγὼ περίμενα νὰ γίνεῖ αὐτὴ ἡ Μέλλουσα Σύνοδος, ἀλλὰ για νὰ τὰ καταδικάσει αὐτά, ὄχι νὰ τὰ υἰοθετήσει. **Αὐτὸ** εἶναι ἡ ἐκπληξή μου.

Δημοσιογράφος: Αὐτὴ εἶναι τότε καὶ ἡ ἐκπληξὴ τοῦ Ἁγίου Ἰουστίνου.

Καθηγητής: **Ναί. Γι'** αὐτὸ καὶ εἰσηγεῖται ἀπλῶς νὰ μὴ γίνεῖ καθόλου. **Γιατί,** κοιτᾶτε, τὸν ἀντιλαμβάνομαι. **Ἐγὼ** εἶπα κομψά, νὰ ἀποσυρθεῖ τὸ θέμα, γιὰ νὰ μὴν κάνω μάθημα σὲ Ἐπισκόπους. **Ἀλλὰ** τώρα, μιὰ καὶ τὸ συζητᾶμε εὐρέως καὶ ἐνώπιον τῶν ἀκροατῶν μας δημοσίᾳ, πρέπει νὰ πῶ, ὅτι δὲν εἶναι τυχαῖο, ὅτι μπῆκε τὸ θέμα αὐτὸ καὶ ὅτι δὲν θὰ εἶναι μόνο αὐτό. **Ἀ**ηλαδή, αὐτὰ τίθενται πρὸς συζήτηση, φυσικά, καὶ διόρθωση ἢ ἀπόρριψη, σὲ μιὰ τελικὴ συμφωνία. **Ὅ**ταν, ὅμως, ξέρει κανεὶς τὴν ὅλη αὐτὴ προϊστορία, φοβᾶται καὶ γιὰ ἄλλα πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν φαίνονται καθαρὰ καὶ μπορεῖ ἐκεῖ νὰ κυριαρχήσουν. **Μ**ὲ τέτοιες προδιαγραφές, ὅλα εἶναι ἀναμενόμενα.

Γι' αὐτό, ἡ σύστασή του ἦταν νὰ μὴ γίνεῖ ἡ Σύνοδος. **Κ**αὶ θυμᾶμαι τότε, ὅτι ἤμουν φοιτητής, ὅταν τὸ πληροφορήθηκα αὐτό, ὄχι ἀπὸ κείμενο ἀλλὰ ἀκουστικά, καὶ εἶπα τὴν ἔκφραση: «καὶ πῶς γνωρίζει ὁ π. Ἰουστίνος Πόποβιτς, ὅτι δὲν θὰ ἐνεργήσει τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ;». **Ὡ**ς φοιτητῆς τῆς Θεολογίας, πού ἤμουν, δὲν εἶχα τὶς προϋποθέσεις νὰ τὸ καταλάβω. **Τ**ώρα, ὅμως, πού βλέπω καὶ γνωρίζω τὰ πράγματα, ἀντιλαμβάνομαι, ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ κυριαρχήσει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο, ὅταν δὲν εἶναι ἐνεργὸ στὶς καρδιές μας. **Τ**ουλάχιστον, μέχρι τῆ διατύπωση φαίνεται, ὅτι δὲν ἐκφράζεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο. **Θ**ὰ μπορούσε βεβαίως νὰ ἐκφρασθεῖ ἐκεῖ πέρα μέσα στὴ Σύνοδο, ὑπὸ τὴν προϋπόθεση, ὅτι αὐτὸ εἶναι ἤδη ἐνεργὸ στὶς καρδιές κάποιων, πού θὰ κληθοῦν ἐκεῖ «κατὰ λάθος»; **Θ**ὰ μοῦ ἐπιτρέψετε ἐντὸς εἰσαγωγικῶν νὰ τὸ πῶ, «ἀπὸ κάποιους», οἱ ὁποῖοι θὰ ξεφύγουν τὶς ἐνδεχόμενες μεθοδεύσεις; **Εἰ**κασία κάνω. **Ἄ**ν εὐχομαι, νὰ κάνουν τέτοιες μεθοδεύσεις, γιὰτὶ δὲν ἔχει γίνεῖ γνωστὸς ὁ τρόπος. **Εἰ**κοσιτέσσερις Ἐπίσκοποι. **Π**οιοί; **Οἱ** «ἄριστοι»; **Κ**αὶ ποιοὶ εἶναι οἱ ἄριστοι; **κ**αὶ πῶς μετρᾶτε τὸ ἄριστο; **Εἶ**ναι οἱ λογιότεροι; **Οἱ** ἐπιστημονικότεροι; **Ἐ**δῶ, πῆγαν ὁ Ἅγιος Νικόλαος καὶ ὁ Ἅγιος Σπυρίδων στὴν Ἀ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο καί, ὡς ὀλιγογράμματοι, ἔπαιξαν καθοριστικὸ ρόλο. **Ἐ**ξίσου, ὅπως συνέβαλε ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος, ὁ ὁποῖος ἦταν λογιότατος.

Τὸ θέμα δὲν εἶναι, πόσα γράμματα ξέρουμε ἢ πόσο εὐφυεῖς κατὰ κόσμον εἴμαστε, ἀλλὰ ἂν ἔχουμε τὴν εὐφυΐα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ ὁποῖα δὲν ἐκφράζεται, ὅπως ἔλεγε ὁ Ἄπ. Παῦλος, μὲ περίτεχνα λόγια. **Ἀ**λλὰ ἐνεργώντας τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο, ἐκ τῶν ἀκολουθούντων σημείων, πειθώμεθα γιὰ τοῦ λόγου τὸ ἀσφαλές. **Ὅ**πως δηλαδή στὴν περι-

πτωση τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος. **Μ**ὲ τί κριτήρια θὰ ἔβγαζε κανεὶς ἀπὸ τὸ σύλλογο τῶν Ἐπισκόπων τὸν ἀγράμματο ποιμένα, ἂν ἀκολουθοῦσε ἡ Οἰκουμενικὴ ἐκείνη Σύνοδος τὴν ἀριστοκρατικὴ αὐτὴ ἐπιλεκτικὴ στάση ἐναντι τῶν συνέδρων; **Ο** ὁποῖος μὲ ἓναν πολὺ ἀπλὸ τρόπο, μ' ἓνα παράδειγμα θαυματουργικό, ἔδειξε τὴν τριαδικότητα τοῦ Θεοῦ. **Ἀ**λλὰ καὶ ὁ τρόπος ποὺ φέρθηκε ὁ Ἅγιος Νικόλαος ἐπιβραβεύτηκε ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Χριστὸ καὶ τὴν Παναγία, γιὰ νὰ μὴν ἀναφερόμαστε σὲ λεπτομέρειες, ἐνῶ ὁ τρόπος του, ὡς γνωστόν, ἦταν –κοσμικὰ θεωρούμενος– καταδικαστέος.

Ἀλλά, εἶπα πρὸ ὀλίγου, ὅτι ὑπάρχουν κι ἄλλοι ἅγιοι στὴν Ἐκκλησία μας, οἱ ὁποῖοι μᾶς βοήθησαν, σὲ ἀνύποπτο χρόνο τοῦ παρελθόντος, νὰ κατανοήσουμε καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, δηλ. τὴ χαρισματικὴ πλευρά, τὴν ἴδια αὐτὴ ἀλήθεια. **Ἐ**νας τέτοιος εἶναι ὁ π. Φιλόθεος Ζερβάκος. **Ἐ**χουμε πολλὰ σχετικὰ κείμενα δικὰ του, καὶ νομίζω, ὅτι οἱ πάντες τὰ γνωρίζουν.

Δημοσιογράφος: **Ν**ὰ ποῦμε, ὅτι στὴ συνείδηση τοῦ πιστοῦ λαοῦ ἀπολαμβάνει τὴν τιμὴ τῆς ἀγιότητος μὲ ὅσα ἔχουν σημειωθεῖ καὶ ἔχουν καταγραφεῖ. **Ἀ**πομένει ἡ πράξη τῆς Ἐκκλησίας, ἂν καὶ ὅποτε γίνει ἢ καὶ ποτέ.

Ἅγιος Παῖσιος

Καθηγητής: **Ν**αί. **Δ**ὲν εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ἀγιοκατάταξη. **Ἐ**χουμε καὶ τὸν π. Παῖσιος, ὁ ὁποῖος ἔγραψε μία Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Πατριάρχη Ἀθηναγόρα, ὅταν ἔκανε ἐκεῖνα τὰ ἀνοίγματα, καὶ εἶπε ὁ Ὅσιος πράγματα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐντυπωσιακὰ καὶ στὰ ὁποῖα συμφωνῶ. **Κ**αὶ μὴ γνωρίζοντας τὴν Ἐπιστολὴ αὐτὴ τὴ συγκεκριμένη, ἐκφραζόμουν κι ἐγὼ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο καὶ ἀποροῦσα, πῶς ἔκανα ἓνα πρᾶγμα, ποὺ ποτέ, νωρίτερα, δὲν τὸ εἶχα σκεφτεῖ. **Γ**ιὰ νὰ καταλάβετε, θὰ σᾶς διαβάσω ἓνα ἐλάχιστο τμῆμα αὐτῆς τῆς Ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Πατριάρχη Ἀθηναγόρα: **«Φ**αντάζομαι ὅτι θὰ μὲ καταλάβουν ὅλοι», ἔγραφε, «ὅτι τὰ γραφόμενά μου δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἓνας βαθὺς μου πόνος διὰ τὴν γραμμὴν καὶ κοσμικὴν ἀγάπην, δυστυχῶς, τοῦ πατέρα μας κ. Ἀθηναγόρα. **Ο**πως φαίνεται, ἀγάπησε μίαν ἄλλην γυναῖκα μοντέρνα, ποὺ λέγεται Παπικὴ Ἐκκλησία, διότι ἡ Ὁρθόδοξος Μητέρα μας δὲν τοῦ κάμνει καμμίαν ἐντύπωσι, ἐπειδὴ εἶναι πολὺ σεμνή. **Α**ὐτὴ ἡ ἀγάπη, ποὺ ἀκούσθηκε ἀπὸ τὴν Πόλι, βρῆκε

ἀπήχησι σὲ πολλὰ παιδιά του, ποὺ τὴν ζοῦν εἰς τὰς πόλεις. Ἄλλωστε αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς μας: ἡ οἰκογένεια νὰ χάσῃ τὸ ἱερὸ νόημά της ἀπὸ τέτοιου εἴδους ἀγάπες, ποὺ ὡς σκοπὸ ἔχουν τὴν διάλυσιν καὶ ὄχι τὴν ἔνωσιν». Ὁ λόγος του εἶναι παραβολικός. Ἀναφέρεται στὴν Ὁρθοδοξία ὡς οἰκογένεια: «Μὲ μιὰ τέτοια περίπου κοσμικὴ ἀγάπη καὶ ὁ Πατριάρχης μας φθάνει στὴ Ρώμη. Ἐνῶ θὰ ἔπρεπε νὰ δείξῃ ἀγάπη πρῶτα σὲ μᾶς τὰ παιδιά του καὶ στὴ Μητέρα μας Ἐκκλησία, αὐτός, δυστυχῶς, ἔστειλε τὴν ἀγάπη του πολὺ μακριά. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν νὰ ἀναπαύσῃ μὲν ὅλα τὰ κοσμικὰ παιδιά, ποὺ ἀγαποῦν τὸν κόσμον καὶ ἔχουν τὴν κοσμικὴν αὐτὴν ἀγάπην, νὰ κατασκανδαλίσῃ ὁμως ὅλους ἐμᾶς, τὰ τέκνα τῆς Ὁρθοδοξίας, μικρὰ καὶ μεγάλα, ποὺ ἔχουν φόβο Θεοῦ... Μετὰ λύπης μου ἀπὸ ὅσους φιλενωτικούς ἔχω γνωρίσει, δὲν εἶδα νὰ ἔχουν οὔτε ψίχα πνευματικὴ οὔτε φλοιοί. Ξέρουν ὁμως, νὰ ὀμιλοῦν γιὰ ἀγάπη καὶ ἐνότητα, ἐνῶ οἱ ἴδιοι δὲν εἶναι ἐνωμένοι μὲ τὸ Θεό, διότι δὲν τὸν ἔχουν ἀγαπήσει».

Ἄν θέλω νὰ μακρηγορήσω. Νομίζω, ὅτι ἀπὸ αὐτὰ τὰ λίγα, εἶναι πολὺ σαφὲς τὸ πνεῦμα τοῦ Ἁγίου Πατρός. Γιὰ ὅσους ἐνδιαφέρονται νὰ τὴν ἀναζητήσουν αὐτὴν τὴν Ἐπιστολή, ἡ ὁποία γράφτηκε στὶς 23 Ἰανουαρίου 1969, μποροῦν νὰ τὴν βροῦνε.

π. Ἐφραίμ Κατουνακιώτης «ἄνωθεν ἀποκάλυψη»

Στὴ συνέχεια, θὰ πῶ κάτι, τὸ ὁποῖο ἔχει νὰ κάνει μὲ προσωπικὴ κατάθεση. Συνδεόμενα ἐπὶ δεκαετίες μὲ τὸν π. Ἐφραίμ τὸν Κατουνακιώτη, τοῦ ὁποίου τὸ ἦθος καὶ τὸ φρόνημα εἶναι ἐγνωσμένα. Εἶναι ἐγνωσμένο, ἐπίσης, ὅτι εἶχε κι αὐτὸς «πνευματικὴ τηλεόραση». Ὅσον ἀφορᾷ ἐμένα, πολλές φορές πήγαινα μὲ τὴν πρόθεση, νὰ θέσω κάποια ἐρωτήματα πολὺ συγκεκριμένα, μὲ μιὰ ἀξιολογικὴ σειρά, καὶ χρησιμοποιοῦντας τὸ δικό μου λεξιλόγιο. Καὶ ὅταν πήγαινα κοντά του, χωρὶς νὰ τοῦ θέσω κἂν τὴν ἐρώτηση, μοῦ ἀπαντοῦσε μὲ αὐτὴν τὴ διαδοχὴ τῶν ἐρωτημάτων ποὺ εἶχα καὶ μὲ τὸ λεξιλόγιό μου. Τὸ λέω, ὡς προσωπικὴ πείρα. Ἄν ἀποτελεῖ κάτι καινοφανές. Αὐτὸ συνέβαινε καὶ μὲ πολλοὺς ἄλλους.

Κάποτε, λοιπόν, νεαρὸς τότε καθηγητῆς στὴ Θεολογικὴ, μιᾶ-με τώρα πρὶν ἀπὸ τριάντα χρόνια, τοῦ εἶπα τὸ ἐξῆς. Ἐπειδὴ καὶ στὴ Θεολογικὴ Σχολή, ἰδιαίτερα τῆς Θεσσαλονίκης, τὸ κλίμα τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ἀνθεῖ, εἶχα κάποια ἔντονα προβλήματα καὶ

ἐρωτήματα, ἐπειδὴ ἔβλεπα νὰ ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ σεβαστοῦς, κατὰ τὰ ἄλλα, καθηγητές. **Φυσικά**, τόσο ἡ συνείδησή μου ὅσο καὶ οἱ γνώσεις μου ἀντιδρούσαν μὲν, ἤθελα ὁμως, πέρα ἀπὸ τὴν ἐπιστημονικὴ μου θέση, νὰ ἔχω καὶ τὴν χαρισματικὴ ἀπάντηση, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο ἔκανα καὶ σὲ πάρα πολλὰ ἄλλα θέματα.

Τὸν ρώτησα, λοιπόν, ἐπὶ τοῦ συγκεκριμένου, μήπως μπορεῖ νὰ μοῦ πεῖ τὶ πρᾶγμα εἶναι ὁ Οἰκουμενισμός. **Μοῦ** ἀπήντησε ἀπερίφραστα καὶ χωρὶς καμμία δυσκολία: «αὐτὴν τὴν ἐρώτησι, παιδί μου, μοῦ τὴν ἔχει κάνει κι ἓνας ἀκόμη νωρίτερα ἀπὸ σένα. **Ἐγώ**, ἐδωπέρα ἐπάνω, βρίσκομαι σαράντα χρόνια στὰ βράχια. **Ἐχω** ξεχάσει καὶ τὰ ἑλληνικά μου» –σημειωτέον τελείωσε σχολαρχεῖο– «ἀλλὰ μ' αὐτὸ τὸ θέμα δὲν ἔχω ἀσχοληθεῖ. **Γι'** αὐτό, ἐπειδὴ ἔπρεπε νὰ τὸ ἀπαντήσω, ἀφοῦ δέχτηκα ἐρώτημα καὶ δὲν εἶχα καμία γνώμη πάνω στὸ θέμα, πῆγα στὸ κελλί μου καὶ προσευχήθηκα καὶ ρώτησα τὸν Χριστὸ νὰ μὲ πληροφορήσει τὶ εἶναι ὁ Οἰκουμενισμός. **Πῆρα** τὴν ἀπάντησή του, ἡ ὁποία εἶναι, ὅτι ὁ Οἰκουμενισμὸς ἔχει πνεῦμα πονηρίας καὶ κυριαρχεῖται ἀπὸ ἀκάθαρτα πνεύματα». **Καὶ** τὸν ρώτησα, πῶς ἀκριβῶς πιστοποιήθηκε αὐτό. **Μοῦ** ἀπάντησε, πῶς «μετὰ τὴν προσευχὴ γέμισε τὸ κελλί μου ἀπὸ ἀφόρητη δυσωδία, ἡ ὁποία μοῦ ἔφερνε ἀσφυξία στὴν ψυχὴ, δὲν μπορούσα νὰ ἀναπνεύσω πνευματικά». **Τὸν** ρώτησα, ἂν αὐτὸ ἦταν ἓνα ἔκτακτο γεγονός γι' αὐτὸν ἢ ἂν ἔτσι τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Χριστὸς σὲ ἀνάλογες περιπτώσεις καὶ μὲ βεβαίωσε, ὅτι «σὲ ὅλες τὶς περιπτώσεις, ποὺ εἶναι μπλεγμένες μὲ μάγια, μὲ ἀκάθαρτα πνεύματα, αὐτὴ εἶναι ἡ κατάστασι, στὴν ὁποία μὲ εἰσάγει. **Μερικὲς** φορὲς ὑπάρχει καὶ λεκτικὴ ἀπάντησι, ἀλλὰ στὴν προκειμένη περίπτωσι, αὐτὴ ἦταν ἡ ἀπάντησι καὶ ἔχω ἀπόλυτη τὴ βεβαιότητα, ὅτι ὁ Οἰκουμενισμὸς δὲν ἔχει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον».

Αὐτὸ ποὺ λέγω αὐτὴ τὴ στιγμὴ, θὰ μπορούσε νὰ πεῖ κανεὶς, ἐνδεχομένως, ὅτι ἔχει χαρακτῆρα ἐντυπώσεων. **Σᾶς** πληροφορῶ, ὅτι χάρηκα πάρα πολὺ, ἐπειδὴ αὐτό, ποὺ εἶπε σὲ μένα προσωπικά, τὸ εἶδα καταγραμμένο καὶ ἀπὸ τὴν εὐλαβῆ συνοδεία του, ποὺ δημοσίευσε ἓναν τιμητικὸ Τόμον γύρω ἀπὸ τὸ πρόσωπό του, τὴν πνευματικότητά του καὶ τὰ λόγια του. **Πιστοποιεῖται** λοιπόν καὶ ἀπὸ ἐκεῖ, ἀλλὰ ἐγὼ τὸ διεσταύρωσα καὶ μὲ ἄλλους ἀξιόπιστους θεολόγους, οἱ ὁποῖοι συνέβη νὰ τὸ ἀκούσουν προσωπικά. **Ἄν** τὸ ἔχω πεῖ δημοσίᾳ μέχρι τώρα, ἀλλὰ τὸ ἔφεραν ἔτσι τὰ πράγματα,

πὸ μὲ ἀναγκάζουν νὰ τὸ πῶ. **Βεβαίως**, αὐτὸ ἔπαιξε ἀποφασιστικὸ ρόλο στὴν στάση μου ἀπέναντι στὸν Οἰκουμενισμό. **Ἐγώ**, βεβαίως, ὡς καθηγητής, ὡς ἐπιστήμων, ὀφείλω σὲ κάθε περίπτωση νὰ τὸ ἀνακρίνω τὸ θέμα μὲ ἐπιστημονικὰ κριτήρια καὶ νὰ τεκμηριῶνῶ τὴν ἄποψή μου ἐπιστημονικὰ καὶ αὐτὸ κάνω καὶ στὰ μαθήματά μου, βῆμα πρὸς βῆμα. **Ὅμως** θεωρῶ, πὼς ἡ κατάθεση αὐτὴ εἶναι σημαντικὴ, γιατί γίνεται μὲ τρόπο χαρισματικὸ ἀπὸ ἓναν ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος δὲν γνωρίζει κάτι γύρω ἀπὸ αὐτὸ τὸ πρόβλημα, δὲν ἔχει διαβάσει, δὲν ἔχει ἀκούσει, ἀλλὰ καταθέτει τὴν ἄμεση πνευματικὴ ἐμπειρία του. **Νομίζω**, ὅτι μιλοῦν ἐδῶ τὰ ἴδια τὰ πράγματα.

Πῶς πρέπει νὰ ἐνεργήσουμε;

Δημοσιογράφος: **Ἐ**χουμε λοιπὸν τοὺς Ἁγίους μας, τοὺς σύγχρονους Γέροντες, σύγχρονες ἀγιασμένες μορφές, πὸν τὰ τελευταῖα χρόνια μίλησαν γι' αὐτά, πὸν ἔρχεται τώρα νὰ μιλήσει ἡ Σύνοδος, πὸν μέλλει νὰ συγκληθεῖ. **Ἐ**μεῖς προσπαθήσαμε, κ. Καθηγητά, μὲ τὴν δική σας βοήθεια, νὰ προσεγγίσουμε ἓνα θέμα, πὸν εἶναι πάρα πολὺ μεγάλο καί, δυστυχῶς, γιὰ τὸ ὁποῖο οἱ περισσότεροι ἀπὸ ἐμᾶς ἔχουμε πλήρη μεσάνυχτα. **Ἦ**ταν, θεωρῶ, πολὺ σημαντικά, ὅσα μᾶς εἶπατε, ἔστω καὶ σ' αὐτὸν τὸν πιεσμένο ραδιοφωνικὰ χρόνον. **Θ**ὰ ἤθελα, ὅμως, νὰ σᾶς ρωτήσω, πὼς θὰ ἐπιθυμούσατε νὰ λειτουργήσῃ αὐτὴ ἡ ἐνημέρωση, αὐτὴ ἡ πληροφόρηση, πὸν προσπαθήσαμε νὰ λάβουμε ἀπὸ ἐσᾶς, στίς καρδιές τῶν ἀκροατῶν μας, ἀλλὰ καὶ ὄλων μας;

Καθηγητής: **Εὐ**χαριστῶ πάρα πολὺ γι' αὐτὴν τὴν ἐρώτηση, γιατί θὰ ἔχει, κατὰ τὴν γνώμη μου, ἀποφασιστικὴ σημασία ἡ στάση μας μετὰ τὴν πληροφόρηση. **Ἦ** πληροφόρηση δὲν ἔχει ἐγκεφαλικὸ χαρακτήρα. **Δ**ὲν ἔχει τὴν ἐννοια, ὅτι εἶπα ἐγὼ αὐτὰ τὰ πράγματα, γιὰ νὰ μάθουν οἱ ἀκροατές κάτι, πὸν ἀπλῶς δὲν γνώριζαν. **Κ**αὶ καθένας φιλομαθὴς φυσικὰ θέλει νὰ γνωρίζει, ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος, ὅπως λέει καὶ ὁ Ἄριστοτέλης, «φύσει τοῦ εἰδέναι ὀρέγεται», δηλαδὴ θέλει ἐκ φύσεώς του νὰ μαθαίνει. Ἐδῶ, ὑπάρχει μιὰ πολὺ πολὺ συγκεκριμένη σκοπιμότητα. **Τ**ουλάχιστον ἐκ μέρους μου, πὸν εἶπα αὐτὰ τὰ πράγματα, μὲ αὐτὸ τὸ ὕφος καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τόνο.

Ἀνάγκη προσευχῆς

Προσωπικά, θὰ ἐπιθυμοῦσα ἡ πληροφόρηση αὐτὴ νὰ ὀδηγήσῃ

ὄλους μας σὲ καθημερινή, ταπεινή, ἐν μετανοίᾳ προσευχή, ὥστε νὰ μὴ διασαλευθεῖ ἢ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι δεδομένη ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας μας. **Ὅ**πως εἶπαμε σὲ προηγούμενη ἐκπομπή, ἡ ἐνότητα εἶναι δεδομένη ἄνωθεν, δὲν τὴν κάνουμε ἐμεῖς, ἀλλὰ τὴν ἀπολαμβάνουμε, μετέχουμε ἢ δὲν μετέχουμε στὴν ἐνότητα. **Ἡ** Ἐκκλησία εἶναι ὑπόθεση τοῦ Χριστοῦ, ὑπόθεση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. **Κ**αθένας, ὁ ὁποῖος μετέχει στὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἐνεργῶς, αὐτὸς εἶναι ἐνωμένος στὴν Ἐκκλησία. **Ἐ**τσι, στὴν Ἐκκλησία, εἶναι ὅλος ὁ Τριαδικὸς Θεός, τὰ ἑκατομμύρια καὶ τρισεκατομμύρια τῶν Ἀγγέλων καὶ ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ Ἅγιοι, οἱ ὁποῖοι ἔχουν διαπρέψει στὴν ἐπίγεια ζωὴ, τηρώντας τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. **Αὐ**τὴ εἶναι ἡ δοξασμένη πλευρὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐμεῖς συνιστοῦμε τὴν στρατευμένη. **Ἡ** ἐνότητα, λοιπόν, εἶναι δεδομένη. **Τὸ** «ἵνα ὧσιν ἓν», ποῦ εἶναι ἡ Ἀρχιερατικὴ προσευχὴ τοῦ Χριστοῦ, ἔχει τὸ νόημα, νὰ μᾶς καλέσει, πολὺ συγκεκριμένα σὲ ἐνότητα, διὰ τῆς τηρήσεως τῶν ἐντολῶν Του, ὄχι διὰ τῆς ἀπλῆς ἀποδοχῆς μιᾶς διδασκαλίας. **Ἀ**λλὰ μὲ τρόπο μυστηριακό, χαρισματικό, νὰ γίνουμε ἓνα μὲ τὸν Τριαδικὸ Θεὸ καὶ ὄλους αὐτοὺς τοὺς Ἁγίους, διὰ τῆς Ἐκκλησίας. **Κ**ι αὐτὸ θα γίνει, ὅταν τηροῦμε τὶς ἐντολὲς καὶ μετέχουμε ἐνεργὰ καὶ ἀκατάκριτα στὰ θεουργὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰδικότερα στὸ Μυστήριο τῆς Μετανοίας, τῆς Ἐξομολογήσεως καὶ τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Ὅταν μετέχουμε ἐνεργὰ καὶ εἶναι ἐνεργὸ ἐν ἡμῖν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ φωτίσει καὶ νὰ συγκρατήσῃ αὐτούς, οἱ ὁποῖοι κινοῦνται μὲ τρόπο ἀθέμιτο μέσα στὴν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας μας –τὸ λέω ἀθέμιτο, ὑπὸ τὴν ἐννοια ὅτι δὲν τηροῦνται οἱ προδιαγραφὲς τῶν Συνόδων, ποῦ γνωρίζουμε– ὥστε νὰ τοὺς φωτίσει. **Κ**αὶ θα τοὺς φωτίσει σίγουρα, γιατί ὡς Ἐπίσκοποι εἶναι εἰς τόπον καὶ τύπον Χριστοῦ, μόνον ἐφ' ὅσον ἔχουν καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸ τὸ πνεῦμα τῆς μετανοίας, διότι «ταπεινοῖς δίδωσι χάριν» ὁ Θεός, μᾶς διαβεβαίωσε ὁ Χριστός. **Κ**ατὰ συνέπεια, ζητᾶμε αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, νὰ γίνει οἰκεῖο καὶ σ' αὐτούς, ποῦ θα ἐκφραστοῦν θεσμικά. **Ἀ**λλὰ, ἡ προσευχὴ μας εἰσακούεται ἀπὸ τὸν Θεὸ μόνον, ὅταν εἶναι ἔμπονη, ὅπως μᾶς ἔλεγε χαρακτηριστικὰ καὶ ὁ Ἅγιος Παῖσιος. **Γ**ιὰ νὰ γίνει, ὅμως, ἔμπονη, πρέπει νὰ τοποθετηθοῦμε ἐμεῖς μὲ ἔμπονη ἀγάπη στὴν θέση αὐτῶν τῶν Ἱεραρχῶν, ποῦ καλοῦνται νὰ ἐκφράσουν τὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας.

Νὰ εὐχηθοῦμε λοιπόν μὲ πόνο, ἐπειδὴ οἱ ἀποφάσεις ποῦ κα-

λοῦνται αὐτοὶ νὰ πάρουν, θὰ ἀφοροῦν ὅλο τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. **Ν**ὰ εὐχόμεσθε, ὁμως, καὶ γιὰ τοὺς ἐπερχομένους στὸ μέλλον Ἱεράρχες, νὰ εἶναι πραγματικὰ ἡ φωνὴ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, νὰ ἀναπαύουν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο. **Κ**αὶ αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ γίνει, ἂν δὲν βγάλουμε τὰ μπάζα, ποὺ ἔχουμε μέσα μας. **Κ**αὶ τὰ μπάζα βγαίνουνε διὰ τῆς μετανοίας, μὲ τὴν αὐτοεπίγνωση δηλαδή, τὴν ὁποία δίδει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο, ὅτι εἴμαστε ἀμαρτωλοὶ ἐμεῖς οἱ ἴδιοι, ποὺ τὸ ζητᾶμε. **Κ**αί, ἐφ' ὅσον τὸ ζητᾶμε ἐν ἐπιγνώσει τῆς ἀνεπάρκειάς μας καὶ βρεθοῦμε σ' αὐτὴν τὴν διαδικασία, ποὺ εἶπα προηγουμένως, τῆς μετανοίας, τῆς ἐξομολογήσεως καὶ τῆς συνειδητῆς μετοχῆς μας στὸ μυστήριον τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἐνότη-
τας, ποὺ εἶναι ἡ Θεία Εὐχαριστία, τότε θὰ ἔχουμε καὶ τὸν ἀνα-
μενόμενο καρπὸ.

Εἶναι χαρακτηριστικό, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶπε, πὼς ὁ Ἀντίχριστος θὰ ἔρθει, ὅταν θὰ τὸ θελήσουν οἱ ἄνθρωποι, γιὰτὶ εἶπε: «ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, καὶ οὐ λαμβάνετε με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψετε» (Ἰω. 5, 43). **Αὐτὸ** τί σημαίνει; **Ὅ**τι δὲν θὰ ἔρθει, ἂν δὲν τὸν θέλετε. **Τί** σχέση ἔχει αὐτό, ποὺ λέω, στὴν προκειμένη περίπτωσι; **Ἐ**χει τὴν ἐξῆς σχέση: **Ἄ**ν οἱ καρδιές μας δὲν θέλουν τὰ ἀλλότρια, ἀλλὰ θέλουν τὴν ἀγιοπνευματικὴν κατὰθεση στὴν Ἐκκλησία, αὐτὲς οἱ καρδιές ποὺ τὸ θέλουν, θὰ συνεργήσουν, ὥστε ὁ Θεὸς νὰ ἀλλάξει τὰ πράγματα. **Αὐτὴ** τὴ στιγμή θεωρῶ ὅτι ὑπάρχει μιὰ σκοτοδίνη. **Ἐ**κ τοῦ ἀποτελέσματος μιᾶς γιὰ σκοτοδίνης. **Γ**ιὰτὶ ἓνας νοῦς καθαρὸς δὲν μπορεῖ νὰ εἰσηγεῖται αὐτὰ τὰ πράγματα, ποὺ διαβάζουμε σὲ ὀρισμένα Κείμενα πρὸς συζήτησι καὶ ψήφισι ἀπὸ τὴν μέλλουσα Μεγάλῃ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας μας.

Θὰ πρέπει νὰ γνωρίζουμε μὲ κάθε σαφήνεια, ὅτι δὲν μπορούμε νὰ πηγαίνουμε καλὰ στὴν ἐν Χριστῷ ζωὴν μας, ὅταν σφάλουμε σὲ δογματικὰ ζητήματα. **Τὸ** θέμα αὐτὸ εἶναι δογματικό. **Ἄ**ν μπορούμε νὰ σφάλουμε στὸ δογματικὸν θέμα καὶ νὰ ἔχουμε, κατὰ τὰ ἄλλα, τὴν ψευδαίσθησι, ὅτι ἔχουμε ἢ ὅτι μπορούμε νὰ ἔχουμε ἀγιοπνευματικὴν ζωὴν. **Ἄ**ν γίνονται συμβιβασμοὶ στὰ δόγματα. **Τὸ** ὀρθὸν δόγμα συμπυκνώνει καὶ προσδιορίζει τὴν ἀγιοπνευματικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας. **Ἡ** ἐνότητά μας λοιπὸν κινδυνεύει, ὅταν πρακτικῶς δὲν εἴμαστε «ἐπόμενοι τοῖς Ἁγίοις Πατράσι». **Κ**αὶ τότε εἶναι, ποὺ ἔχουμε πρακτικῶς ἔπαρσι, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ὁποία ταπεινολογία μας. **Εἴ**μαστε ταπεινοὶ πραγματικὰ, ἀνεξάρτητα

ἀπὸ τὸν τόνο τῆς φωνῆς μας, ὅταν πραγματικῶς εἴμαστε «ἐπόμενοι τοῖς Ἁγίοις Πατράσι». **Ό**ταν, δηλαδή, ψηφίζουμε πράγματα, ποὺ δὲν εἶναι «ἐπόμενα τοῖς Ἁγίοις Πατράσι», μὲ ὅποια ἦπια καὶ γλυκιὰ φωνὴ κι ἂν λέγεται αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, εἶναι ἔπαρση, εἶναι πνεῦμα ἀλαζονείας, εἶναι πνεῦμα τοῦ πονηροῦ καὶ δὲν εἶναι τὸ πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας.

Αὐτό, ἄς τὸ προσέξουμε, γιατί δὲν ἀφορᾷ μόνον αὐτούς, ποὺ θὰ ἀποφασίσουν, ἀλλὰ καὶ ἐμᾶς προσωπικά. **Γ**ιατὶ λέει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἓνα σῶμα, ποὺ ἔχει μέλη συνδεόμενα ὀργανικὰ μεταξύ τους. **Ό**ταν πάσχει τὸ ἓνα μέλος, συμπάσχουν τὰ ἄλλα. **Δ**ὲν μπορούμε δηλαδή ἐμεῖς δίκην μιᾶς ἐξουσιοδοτήσεως τοῦ Ἐπισκόπου μας, παραδείγματος χάριν, νὰ ἐκπροσωπηθοῦμε ἐκεῖ ἀδιαφορώντας γιὰ τὸ πρᾶγμα, πῶς ἔχει, πῶς πραγματώνεται. **Α**ν ἔχουμε πραγματικὰ σχέση ἐνότητας στὸ μυστηριακὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἂν κυριαρχεῖ δηλαδή τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο, ἂν «ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ἡμῶν ἐστίν» ἐνεργῶς, τότε θὰ πονᾶμε, τότε δὲν θὰ μπορούμε νὰ κοιμηθοῦμε κάποιες ὥρες, γιατί αὐτὸ εἶναι πρόβλημα ἔτσι, ὅπως ἐμφανίζεται μπροστὰ μας.

Καὶ οἱ Πατέρες μας, γιατί αὐτοὶ εἶναι οἱ Ἐπίσκοποί μας, βρίσκονται σὲ ἐξαιρετικὰ δύσκολη θέση. **Δ**ὲν ἐξετάζω ἐγὼ τίς ὅποιες προϋποθέσεις κ.τ.λ. **Η** πραγματικότητα εἶναι αὕτη. **Κ**αὶ ἡ πραγματικότητα αὕτη εἶναι πολὺ δύσκολη. **Ε**μεῖς μπορούμε νὰ ἐνισχύσουμε στὸ μέτρο, ποὺ ἡ προσευχὴ μας θὰ ἀκούγεται. **Κ**αὶ θὰ ἀκούγεται ἡ προσευχὴ μας, ὅταν θὰ ἔχουμε αὐτὴν τὴν μαρτυρία τῆς συνειδήσεώς μας, ὅτι ἀναπαύεται ἐν ἡμῖν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. **Ό**ταν ἔχουμε δηλαδή πνεῦμα ἡγεμονικόν, πνεῦμα εὐθές ἐντὸς μας, ὥστε καὶ ἐκεῖ νὰ ἐκφρασθεῖ αὐτὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο. **Τ**ότε μόνο μπορούμε νὰ ἐνεργοῦμε προσευχητικὰ σωστὰ ὑπὲρ τοῦ κοινουῦ σώματος, δηλαδή μὲ τρόπο θεραπευτικόν.

Όπότε σὲ τελευταία ἀνάλυση, γιὰ νὰ κλείσω, ἂν δὲν μπορεῖ νὰ ἀποφευχθεῖ ἡ σύγκληση τῆς Συνόδου καὶ γίνει αὕτη, τελικῶς παρὰ ταῦτα, ἐμεῖς θὰ προσευχόμαστε καὶ θὰ εὐχόμαστε νὰ κυριαρχήσει ἡ Χάρις τῆς Ἐκκλησίας Αὐτῆς, ἡ ὁποία ἐτιμήθη μὲ τὸ ἀνεκτίμητο αἷμα τοῦ ἰδιοῦ τοῦ Θεανθρώπου. **Δ**ὲν μπορεῖ νὰ ἀφήσει ὁ Χριστὸς τὴν Ἐκκλησία Του. **Π**ρὸς στιγμή ὁμως, αὐτὸ νὰ τὸ προσέξουμε, μπορεῖ νὰ συμβεῖ, ἂν οἱ καρδιές μας δὲν ἐκζητοῦν τὸν Χριστό. **Α**ν δὲν ἔχουμε πόθο γι' αὐτὴν τὴν ἐνότητα μαζί Του ἐμεῖς, ἀλλὰ καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι οἱ βαπτισμένοι, πολὺ περισσότερο

οί Ἱεράρχες μας, μπορεί νὰ βρεθοῦμε σὲ ἐκκλησιαστικὴ δοκιμασία. **Ἐ**πομένως, μπορεί νὰ ἀποτραπεῖ ἡ ὅποια ληστρική, θὰ λέγαμε, καὶ ἄκυρη, στὴ συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας, ἀπόφαση. **Β**εβαίως, ἡ Ἐκκλησία δὲν κινδυνεύει μὲ ὅσα λέμε ἐμεῖς, οὔτε βεβαίως, μὲ ὅσα λέμε, πᾶμε νὰ σώσουμε τὴν Ἐκκλησία. **Ἡ** Ἐκκλησία εἶναι ἐκείνη, ποὺ μᾶς σώζει, ἐξαιτίας τῆς κεφαλῆς Της καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. **Ἄ**λλὰ πρέπει νὰ ἀναλάβουμε καὶ ἐμεῖς τὶς εὐθύνες μας. **Μ**ὴν ποῦμε π.χ. μετὰ ἀπὸ τόσα, ποὺ λέχθηκαν: «ἂ, ὦραϊα πράγματα εἶναι αὐτὰ» καὶ ρίξουμε πέτρα ἀναθέματος σὲ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι δὲν διαχειρίστηκαν ἢ δὲν διαχειρίζονται καλὰ τὴν ὑπόθεση τῆς Ἐκκλησίας. **Εἶ**ναι μέλη καὶ μάλιστα τετιμημένα ἱεραρχικῶς, μέσα σὲ αὐτὸ τὸ Σῶμα. **Π**ρέπει ἡ προσευχή μας νὰ ἀρχίζει ἀπὸ ἐκεῖ, ἂν θέλετε, γιατί αὐτοὺς ἔβαλε ὁ Χριστὸς ποιμένες μας. **Κ**αὶ γνωρίζει ὁ Χριστὸς, γιατί ἔβαλε αὐτούς, κατὰ τὴν καρδιά μας, νὰ εἶναι ἐκεῖ ποὺ εἶναι, ὡς ποιμένες. **Μ**ποροῦμε, ὅμως, νὰ ἀλλάξουμε τὰ πράγματα, ὅπως τὰ ἀλλάζαν οἱ ἀληθινοὶ Προφῆτες, οἱ ὁποῖοι ἔμπαιναν μπροστὰ στὴν ὀργὴ τοῦ Θεοῦ. **Θ**υμηθεῖτε τὸν Προφήτη Μωϋσῆ, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν στάση του καὶ τὴν προσευχὴ του ζητοῦσε τὴν ἀλλαγὴ τῆς βουλῆς τοῦ Θεοῦ καὶ γινόταν. **Ὁ** ἀληθινὸς Προφήτης στὴν Ἐκκλησία, ποὺ στὴ θέση του –κατὰ κάποιον τρόπο– μποροῦμε νὰ εἶμαστε καὶ μεῖς, σὲ κάποιον βαθμὸ, ἀκόμη καὶ ὅταν ξέρει τὴν ἀρνητικὴ ἐκδοχὴ μιᾶς ὑποθέσεως, κάτι, δηλαδή, ποὺ τὸ εἶπε ὁ ἴδιος ὁ Θεός, ὅτι θὰ γίνεῖ, θὰ Τοῦ ζητήσει νὰ μὴν γίνεῖ. **Κ**ὶ ἂν Τοῦ ζητήσουμε ἐμεῖς μὲ πόνο ἀγάπης γιὰ τοὺς ἄλλους, θὰ τὸ ἀναστείλει ὁ Θεὸς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, ὅπως τὸ ἔκανε στὴν Νινευή, ὅπως τὸ ἔκανε ἱστορικὰ καὶ σὲ ἄλλες περιπτώσεις, ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ἡ Ἁγία Γραφή.

Καὶ μὲ αὐτὸ νὰ κλείσω, εὐχαριστώντας τοὺς ἀγαπητοὺς ἀκροατές, οἱ ὁποῖοι εἶχαν τὴν ὑπομονὴ νὰ μὲ ἀκούσουν, γιατί ἔχω καταλάβει, ὅτι ἴσως ἔχω καταχραστεῖ τὸν χρόνο σας. **Ἄ**λλὰ εἶναι καὶ ὁ δικός μου ὁ καημὸς αὐτός, αὐτὰ ποὺ μαθαίνω καὶ αὐτὰ ποὺ ζῶ στὸν χῶρο ποὺ διακονῶ, νὰ περάσουν εὐρύτερα πρὸς τὰ ἔξω.

Καὶ ἐκφράζω γιὰ ἀκόμη μιὰ φορὰ τὴν βαθειά μου εὐγνωμοσύνη καὶ τὶς εὐχαριστίες μου: **Π**ρῶτον στὸν Τριαδικὸ Θεό, ὁ ὁποῖος μᾶς ἔδωσε αὐτὴν τὴν εὐκαιρία, γιατί δὲν ἦταν δική μου ἡ πρωτοβουλία. **Δ**εύτερον, νὰ εὐχαριστήσω τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Πειραιῶς κ. Σεραφεῖμ, ὁ ὁποῖος στεγάζει ὅλην αὐτὴν τὴν δραστηριότητα καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀγάπη του δὲν κλείνεται μέσα στὰ

γεωγραφικά ὄρια τῆς Μητροπόλεως του καί, ὅπως πληροφοροῦμαι ἀπὸ τὸν κόσμον, μὲ τὴν δορυφορικὴ μάλιστα αὐτὴ σύνδεση, γίνονται ἀκουστὰ τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δική μας συμβολή, στὸ μέτρο τῶν δυνατοτήτων μας, ἀνὰ τὴν ὑψήλιο. **Καὶ** χαιρόμαστε μὲ τὴν χαρὰ ἐκείνων, ποὺ μᾶς πληροφοροῦν, ὅτι οἰκοδομοῦνται, χαίρονται καὶ περιμένουν νὰ ἀκούσουν αὐτὲς τὶς ἐκπομπές.

Καὶ πάλι σᾶς εὐχαριστῶ καὶ σᾶς κ. Μαρκούδη, προσωπικά, γιὰ τὸν κόπον σας, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὶς ἐρωτήσεις, οἱ ὁποῖες μὲ προκάλεσαν καὶ ἐμένα, νὰ ἀναφερθῶ σὲ πτυχές, τὶς ὁποῖες δὲν εἶχα σκεφθεῖ νωρίτερα, ἀλλὰ οἱ ὁποῖες ἦτανε πολὺ σημαντικὲς καὶ θὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν ἀπὸ τὸ σεβαστὸ καὶ ἀγαπητὸ ἀκροατήριό μας.

Δημοσιογράφος: Νομίζω, κ. Καθηγητά, ὅτι οἱ εὐχαριστίες εἶναι ἀπὸ τὴν δική μας πλευρὰ πρὸς ἐσᾶς, γιὰ τὶ πραγματικά, αὐτὲς τὶς ὥρες ποὺ περάσαμε μαζὶ καὶ σᾶς ἀκούγαμε, μᾶς βοηθήσατε νὰ προσεγγίσουμε αὐτὸ τὸ σπουδαῖο θέμα. **Καὶ** νομίζω, ὅτι ὅλα ὅσα εἶπαμε, συμπυκνώνονται στὶς τελευταῖες σας φράσεις, ὅτι θὰ πρέπει προσευχητικὰ καὶ ἐν μετανοίᾳ νὰ σταθοῦμε στὸν Θεὸ μας μπροστά, καὶ νὰ ἐνεργοποιήσουμε αὐτὸ τὸ μεγάλο ὄπλο, τὸ ὁποῖο πραγματικὰ τὸ ἔχουμε ξεχάσει. **Γιατί,** ἀναμφίσητητα, κατὰ τὸν λαὸ οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ πολιτικοὶ καὶ οἱ ἐκκλησιαστικοί. **Καὶ** ἐπειδὴ καὶ ἐμεῖς εἴμαστε πολὺ ἀδιάφοροι καὶ μακριὰ ἀπὸ τὴν τήρηση τῶν ἐντολῶν, γι' αὐτὸ βλέπουμε νὰ ἔρχονται τέτοια θέματα πρὸς συζήτηση καὶ νὰ ἐπηρεάζουν τὴν ζωὴ μας καὶ τὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. **Ἀλλὰ** μᾶς δώσατε, νομίζω, τὸν κανόνα, ποὺ εἶναι καὶ τὸ μόνο ἀνίκητο ὄπλο ποὺ ἔχουμε.

Καθηγητής: Γιὰ νὰ πῶ καὶ τὴν τελευταία λέξη, ἐπειδὴ αὐτὴ ἡ Σύνοδος γίνεται γιὰ τὴν ὁρατὴ ἔκφραση τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας, πρὸς Θεοῦ, μὴν δημιουργηθεῖ σὲ κανέναν ἢ ἐντύπωση, ὅτι αὐτὴ ἡ ἐνότητα τώρα ἐνδεχομένως χαλκεύεται σφυρηλατεῖται, καὶ ὅτι εἶναι ἓνα πρᾶγμα ζητούμενο σὲ ἔκδοση Προτεσταντικοῦ ἢ Δυτικοῦ τύπου. **Εἶναι** δεδομένη ὀντολογικῶς ἡ ἐνότητα ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Χριστό, μὲ τὴν ἴδρυση τῆς Ἐκκλησίας. **Σᾶς** εἶπα, ἄλλωστε, τὴν δοξασμένη πλευρὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν δική μας ἔνταξη σ' αὐτὴν τὴν ἐνότητα. **Ἀλλὰ** ἡ ἐνότητα αὐτὴ εἶναι καὶ σὲ μᾶς ζητούμενη, ὑπὸ τὴν ἔννοια τῆς ἐλεύθερης βιώσεώς της. **Αὐτὴ** ἡ ἐλεύθερη βίωση εἶναι ὁ ἀγώνας μας, αὐτὴ εἶναι ἡ κλήση μας, ὥστε νὰ φανερωθεῖ αὐτὴ ἡ ἄκτιστη δόξα, ἡ ὁποία μᾶς κάνει ἓνα

πνεῦμα.

Βεβαίως, ἔχει τεράστια σημασία, ὅπως σᾶς εἶπα προηγουμένως, ἡ δογματική ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας, νὰ εἶναι ξεκάθαρη, γιατί αὐτὴ εἶναι τὸ σημεῖο ἀναφορᾶς καὶ νοσηματοδότησης καὶ κρίσεως τῆς ποιότητος τῆς ἴδιας μας τῆς ζωῆς. **Ἄρα**, πρῶτα ἀξιολογικὰ εἶναι τὸ δόγμα καὶ ἡ βίωσή του. **Ὅλα** μποροῦνε νὰ μᾶς τὰ πάρουνε, τὴν ἐνότητά μας ὅμως μὲ τὸν Χριστὸ δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς τὴν πάρει κανένας, ἔστω κι ἂν κάνει κιμὰ τὸ σῶμα μας. **Τὴν** ψυχὴ μας δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς τὴν χωρίσει ἀπὸ τὸν Χριστό. **Κι** αὐτὸ εἶναι δωρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ δὲν εἶναι κατόρθωμα ἢ ἐπιτυχία ἐνὸς φορέα, ἔστω καὶ ἐκκλησιαστικοῦ, ὅπως εἶναι στὴν προκειμένη περίπτωση μία συνοδικὴ ἔκφραση. **Λοιπὸν** δὲν χρειάζεται νὰ ὑπάρχει αὐτὸς ὁ φόβος.

Δημοσιογράφος: **Μ'** αὐτὸ λοιπὸν τὸ ἀγωνιστικὸ φρόνημα, μ' αὐτὴν τὴν πίστη καὶ τὴν πεποίθηση στὸ δόγμα μας, ποὺ γιὰ μᾶς εἶναι ἡ Ὑποστατικὴ Ἀλήθεια, ὅπως μᾶς τὴν περιγράψατε, σᾶς εὐχαριστοῦμε πάρα πολὺ καὶ ἐλπίζω νὰ ἔχουμε τὴν εὐκαιρία νὰ τὰ ξαναποῦμε, ὄχι τόσο ἐπειδὴ πάλι θὰ ἔχουμε ἀπορίες, ποὺ σίγουρα θὰ ἔχουμε, γι' αὐτὴν τὴν Σύνοδο, ἀλλὰ κυρίως γιὰ νὰ ἀντλήσουμε πληροφορία, ἐνημέρωση καὶ οὐσιαστικὴ γνώση γιὰ θέματα, ποὺ ἄπτονται τῆς ἴδιας τῆς ψυχῆς μας. **Κύριε** Καθηγητά, σᾶς εὐχαριστοῦμε πάρα πολὺ.

Καθηγητής: Παρακαλῶ. Ὁ Θεὸς νὰ δώσει.

Δημοσιογράφος: Ἀμήν.

